Додаток

ПРИМІРНЕ ПОЛОЖЕННЯ
про учнівське самоврядування
у закладах загальної середньої освіти
Тернопільської міської територіальної громади

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Це Примірне положення розроблено відповідно до Конституції України, Конвенції ООН про права дитини, законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про охорону дитинства» та інших актів законодавства.
2. Положення є рамковою рекомендованою моделлю для комунальних закладів загальної середньої освіти Тернопільської міської територіальної громади (далі – Заклад). Воно не обмежує право учнів самостійно визначати структуру, назви органів і процедури учнівського самоврядування в межах законодавства.
3. Учнівське самоврядування – це здійснення учнями безпосередньо та через утворені ними органи права брати участь у вирішенні питань освітнього процесу, захисті своїх прав та інтересів, організації дозвілля і в управлінні Закладом у межах закону.
4. Положення про учнівське самоврядування конкретного Закладу розробляється учнями та затверджується Загальними зборами уповноважених представників класів. Воно набирає чинності після прийняття та з дати визначеного рішенням Загальних зборів, і не потребує додаткового затвердження керівником Закладу, педагогічною радою або органами батьківського самоврядування.
5. Усі учні мають рівні права на участь в учнівському самоврядуванні, зокрема вільно обирати та бути обраними до його органів. Участь є добровільною і не може впливати на оцінювання, ставлення працівників Закладу або доступ до освітніх можливостей.
6. Учнівське самоврядування діє на принципах:
   - 6.1. поваги до прав, гідності та найкращих інтересів дитини;
   - 6.2. демократії, виборності, рівності та недискримінації;
   - 6.3. самостійності учнів і невтручання інших учасників освітнього процесу;
   - 6.4. відкритості, підзвітності, доброчесності та партнерства;
   - 6.5. безпеки, конфіденційності та захисту персональних даних.

Тернопільська міська рада
№ 8/60/36 від 11.09.2026

7. Керівник Закладу сприяє учнівському самоврядуванню та створює умови для його роботи. Працівники Закладу, батьки та інші особи не визначають кандидатів, склад органів, результати виборів або зміст рішень. Консультаційна чи технічна допомога не надає їм права голосу.
8. Рішення органів учнівського самоврядування виконуються учнями добровільно. Такі органи не можуть встановлювати санкції, вимагати обов'язкової участі у заходах, чергуваннях, зборах коштів чи інших діях або створювати негативні наслідки за відмову.

ІІ. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРАВА

9. Метою учнівського самоврядування є реальна участь учнів у житті Закладу, представлення і захист їхніх прав та інтересів, розвиток громадянських, управлінських і соціальних компетентностей.
10. Основними завданнями учнівського самоврядування є:
    - 10.1. вивчення думок і потреб учнів;
    - 10.2. підготовка пропозицій щодо навчання, безпеки, доступності, харчування, дозвілля та умов перебування у Закладі;
    - 10.3. представлення і захист прав та законних інтересів учнів;
    - 10.4. підтримка учнівських ініціатив, проєктів, волонтерства та взаємодопомоги;
    - 10.5. розвиток культури діалогу, відповідального лідерства, командної роботи й доброчесності.
11. Органи учнівського самоврядування мають право:
    - 11.1. брати участь в обговоренні вдосконалення освітнього процесу, дозвілля, оздоровлення, побуту та харчування;
    - 11.2. вносити пропозиції до плану роботи Закладу, освітніх і навчальних програм у частині, що стосується учнів;
    - 11.3. через своїх представників брати участь у засіданнях педагогічної ради з питань організації та реалізації освітнього процесу;
    - 11.4. брати участь у процедурах внутрішньої системи забезпечення якості освіти;
    - 11.5. проводити опитування, консультації, обговорення та голосування;
    - 11.6. захищати права та інтереси учнів і звертатися до керівника Закладу та інших уповноважених осіб;
    - 11.7. делегувати представників до міжзакладських, дорадчих і робочих органів.

Тернопільська міська рада
№ 8/60/36 від 11.09.2026

12. Органи учнівського самоврядування можуть проводити за погодженням із керівником Закладу організаційні, просвітницькі, наукові, культурні, спортивні, оздоровчі та інші заходи та/або ініціювати їх проведення. Відмова у погодженні має бути обґрунтованою.
13. Органи учнівського самоврядування не здійснюють адміністративних або дисциплінарних функцій, не контролюють успішність чи відвідування учнів і не підміняють органи управління Закладом.

III. СИСТЕМА УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

14. Систему учнівського самоврядування становлять:
    14.1. Загальні збори уповноважених представників класів;
    14.2. Рада або інший представницький орган (далі – Рада);
    14.3. Голова учнівського самоврядування;
    14.4. учнівський омбудсмен;
    14.5. виборча комісія, що утворюється на строк, визначений Положенням Закладу;
    14.6. органи самоврядування класів, робочі та проєктні групи.
15. До складу органів учнівського самоврядування входять лише учні Закладу. Працівники, батьки та запрошені фахівці можуть брати участь у засіданнях без права голосу за запрошенням відповідного органу.
16. Назви, чисельність, строк повноважень, спосіб формування та внутрішню структуру органів визначають учні у Положенні Закладу. Створення зайвих органів або дублювання їхніх функцій не рекомендується.
17. Учнівське самоврядування може діяти на рівні класу, освітнього рівня і Закладу загалом. У його органах забезпечується представництво різних класів та освітніх рівнів.
18. Органи учнівського самоврядування можуть утворювати постійні й тимчасові робочі або проєктні групи. Їхні завдання, склад і строк роботи визначає орган, який їх утворив.

IV. ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ, РАДА ТА ГОЛОВА

19. Загальні збори є вищим колегіальним органом учнівського самоврядування.
20. Кожен клас обирає трьох уповноважених представників до Загальних зборів.
21. Загальні збори:
    21.1. затверджують Положення Закладу про учнівське самоврядування та зміни до нього;
    21.2. визначають основні напрями діяльності;

Тернопільська міська рада
№ 8/60/36 від 11.09.2026

21.3. заслуховують звіти Голови, Ради та учнівського омбудсмена;

21.4. формують виборчу комісію та розглядають апеляції на її рішення;

21.5. вирішують інші питання, віднесені Положенням Закладу до їхньої компетенції.

22. Чергові Загальні збори проводяться не рідше одного разу на навчальний рік. Порядок скликання, представництва, кворум і правила прийняття рішень визначаються Положенням Закладу.

23. Рада є постійним представницьким органом, який у період між Загальними зборами організовує виконання визначених ними напрямів. Рада формується шляхом виборів у класах, прямих виборів або поєднання цих моделей.

24. Рада:

24.1. ухвалює план роботи, утворює робочі органи та координує спільні ініціативи;

24.2. розглядає пропозиції учнів і повідомляє про результат їх розгляду;

24.3. делегує представників до педагогічної ради та інших органів;

24.4. забезпечує виконання власних рішень і публічно звітує.

25. Періодичність засідань Ради, кворум, порядок голосування, заміщення і дострокове припинення повноважень її членів визначаються Положенням Закладу. Питання, що містять персональні дані або конфіденційні звернення, розглядаються закрито.

26. Голова учнівського самоврядування є виборною посадовою особою, яка представляє учнівське самоврядування та координує виконання рішень Загальних зборів і Ради. Голова обирається всіма учнями Закладу шляхом таємного голосування у порядку, визначеному розділом VI цього Примірного положення та Положенням Закладу.

27. Голова:

27.1. представляє спільну позицію учнів у відносинах із керівником, педагогічною радою та партнерами;

27.2. скликає засідання Ради, головує на них і забезпечує оприлюднення рішень;

27.3. координує план роботи та діяльність робочих органів;

27.4. підписує рішення Ради, звернення і звіти;

27.5. не рідше одного разу на навчальний рік звітує перед Загальними зборами.

28. З питань захисту честі, гідності та/або прав учнів Голова має право на невідкладний прийом керівником Закладу та може подати усну чи письмову вимогу про усунення порушення. У разі індивідуального звернення учня Голова діє з дотриманням конфіденційності.

Тернопільська міська рада
№ 8/60/36 від 11.09.2026

29. Голова не є одноосібним керівним органом і не може змінювати рішення Загальних зборів або Ради, визначати результати виборів, втручатися в діяльність учнівського омбудсмена чи виконувати адміністративні або дисциплінарні функції. Положенням Закладу може передбачатися обрання заступника Голови та секретаря Ради.

V. УЧНІВСЬКИЙ ОМБУДСМЕН

30. У Закладі обов'язково обирається учнівський омбудсмен – незалежна виборна посадова особа учнівського самоврядування, яка сприяє захисту прав, гідності та законних інтересів учнів. Він обирається всіма учнями окремим голосуванням та не підпорядковується Голові або Раді.
31. Учнівський омбудсмен не може одночасно бути Головою, заступником Голови, членом або секретарем Ради чи членом виборчої комісії. Він може брати участь у засіданнях Ради з правом дорадчого голосу з питань захисту прав та інтересів учнів.
32. Учнівський омбудсмен:
    - 32.1. приймає особисті та електронні звернення учнів;
    - 32.2. надає інформацію про можливі способи захисту та, за згодою учня, допомагає передати звернення уповноваженій особі;
    - 32.3. вносить рекомендації щодо усунення порушень і запобігання їм;
    - 32.4. може рекомендувати повторний розгляд рішення органу учнівського самоврядування, якщо воно порушує права учня;
    - 32.5. готує знеособлені огляди проблем і не рідше одного разу на навчальний рік звітує перед Загальними зборами.
33. Зміст звернення та персональні дані учня не розголошуються без його поінформованої згоди. Передання інформації без згоди допускається лише у випадках, передбачених законом, або коли це необхідно для захисту життя, здоров'я чи безпеки учня або іншої особи. Передається лише мінімально необхідний обсяг інформації.
34. Учнівський омбудсмен не проводить службових розслідувань, не визначає винуватість, не застосовує санкцій і не замінює психолога, соціального педагога, керівника Закладу, службу у справах дітей, поліцію чи освітнього омбудсмена України.

VI. ВИБОРИ, СТРОК ПОВНОВАЖЕНЬ І ВІДКЛИКАННЯ

35. Вибори Голови та учнівського омбудсмена організовує незалежна виборча комісія, сформована Загальними зборами з учнів Закладу. Член комісії не може бути

Тернопільська міська рада
№ 8/60/36 від 11.09.2026

кандидатом або брати участь в агітації. Працівники Закладу можуть надавати лише технічну допомогу без права голосу та без доступу до змісту волевиявлення учнів.

36. Вибори проводяться на засадах загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування. Право голосу мають усі учні Закладу.
37. Порядок формування виборчої комісії, висування і реєстрації кандидатів, проведення агітації, голосування, встановлення результатів, повторного голосування та розгляду скарг визначається Положенням Закладу або додатком до нього, затвердженим Загальними зборами. Оголошення розміщується на офіційному веб-сайті та на інформаційному стенді Закладу.
38. Кандидатом може бути будь-який учень Закладу. Одна особа не може одночасно балотуватися на посади Голови та учнівського омбудсмена. Кандидатам забезпечуються рівні можливості для представлення програм; забороняються підкуп, погрози, приниження, неправдива інформація та використання адміністративного ресурсу.
39. Голосування може проводитися в паперовій або електронній формі за умови дотримання принципу «один учень – один голос», таємниці волевиявлення, доступності та захисту персональних даних. Якщо ці гарантії неможливо забезпечити, проводиться паперове голосування.
40. Виборча комісія оприлюднює знеособлені попередні результати та порядок їх оскарження. Результати стають остаточними після завершення строку подання скарг та розгляду поданих скарг.
41. Строк повноважень Голови та учнівського омбудсмена, правила вступу на посаду і тимчасового заміщення визначаються Положенням Закладу. Повноваження достроково припиняються за заявою, у разі втрати статусу учня або відкликання. Тимчасове призначення учнівського омбудсмена Головою або Радою не допускається.
42. Відкликання Голови або учнівського омбудсмена здійснюється шляхом загальноучнівського таємного голосування. Порядок ініціювання відкликання визначається Положенням Закладу та має передбачати попереднє повідомлення посадової особи, право надати пояснення і можливість оскаржити порушення процедури.

Тернопільська міська рада
№ 8/60/36 від 11.09.2026

VII. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ТА ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

43. Засідання і заходи учнівського самоврядування проводяться переважно у вільний від занять час, а за погодженням із керівником Закладу – під час освітнього процесу. Заклад сприяє розумному поєднанню навчання та громадської участі.
44. Інформація про склад органів, вибори, дати засідань, основні рішення, плани та звіти є відкритою, крім персональних даних, конфіденційних звернень та іншої інформації з обмеженим доступом.
45. Пропозиції та звернення органів учнівського самоврядування розглядаються Закладом у строки, установлені законодавством або Положенням Закладу. Відмова чи неможливість реалізації пропозиції повідомляється з обґрунтуванням.
46. Заклад надає учнівському самоврядуванню місце для засідань, доступ до засобів зв’язку та інформаційних ресурсів, а також погоджений порядок користування приміщеннями й обладнанням.
47. Учнівське самоврядування може делегувати представників до міського учнівського парламенту та інших міжзакладських органів. Такі органи не скасовують рішень самоврядування Закладу і не втручаються у його вибори.
48. Якщо в Закладі немає діючих органів учнівського самоврядування, учні утворюють ініціативну групу, яка організовує обрання представників класів, підготовку проєкту Положення та проведення установчих Загальних зборів. Керівник Закладу надає необхідну організаційну і технічну підтримку без втручання у прийняття рішень.
49. Проєкт Положення Закладу та зміни до нього завчасно оприлюднюються на офіційному вебсайті та на інформаційному стенді Закладу. Конкретний строк і спосіб консультацій визначаються учнями та зазначаються в повідомленні разом зі способом подання пропозицій.
50. У разі суперечності Положення Закладу чи цього Примірного положення законодавству застосовується законодавство України. Норми, що звужують права учнів або допускають втручання в учнівське самоврядування, не застосовуються.

Міський голова Сергій НАДАЛ

Тернопільська міська рада
№ 8/60/36 від 11.09.2026

